

handlingerne angaaende den sidst vedtagne Lov om Oprettelse af Husmandsbrug, og naar dette Spørgsmaal blev rejst, kom det vel væsentlig deraf, at man fra forskellige Sider eller i Særdeleshed fra en enkelt Side stærkt hævdede, at det vilde være langt heldigere i Stedet for at bibeholde det nuværende Princip: at overdrage Ejendommene som Selvejendom, at gaa over til offentligt Eje. Dette Forslag har været fremme ved de forskellige Love om Husmandsbrug, som vi have haft her i Tinget Gang efter Gang, men det har ikke foreligget saadan, at det har kunnet vinde nogen Tilslutning, end ikke her i dette Ting. Ja, vi have ganske vist en enkelt Gang haft et Forslag om en meget begrænset Ret for Kommunerne til at opkøbe Jord og afhænde den som Eje, men det blev ikke vedtaget, og det har ikke været gjort klart, om man virkelig ved den nye Form kunde opnaa gunstigere Betingelser for dem, som skulde være Brugere af Jorden, end ved den Form, som vi hidtil have brugt. Det maa være denne Kommissions Opgave at faa hele dette Forhold klart belyst. Skulde det saa være muligt at godtgøre, at man ad denne Vej kan opnaa gunstigere Betingelser baade for Jordbrugerne og for Staten, vil det jo være naturligt, at man gaar videre end her i Lovforslaget, hvor der kun er Tale om den Jord, som er i offentligt Eje. Men det er altsaa det, som den paatænkte Kommission vil have at klarlægge, og saa vil Lovgivningsmagten i sin Tid kunne udnytte de Resultater, som man kommer til, paa den bedste og mest frugtbringende Måde.

Angaaende mulige Ændringer i Ekspropriationslovgivningen, som det hedder i Lovforslaget, maa jeg sige, at jeg ikke ser rettere, end at der ikke blot kan være Tale om mere formelle og praktiske Ændringer i den gamle og spredte Ekspropriationslovgivning, som vi have, men at vi ogsaa maa kunne komme til principielle Ændringer i denne Lovgivning, saa at den Ret, som Staten og Kommunen nu i en Række af Tilfælde have til at ekspropriere Jord, under visse Forhold kan udvides. Det er en Selvfølge, at man paa dette Punkt maa holde sig indenfor de

Grænser, som ere fastsatte i Grundlovens § 82.

Naar det i Lovforslaget hedder, at Kommissionens Opgave er at afgive Betænkning om en ny Lovgivning vedrørende Landbrugets Kreditforhold, skal jeg sige, at Kreditforholdene jo i nogen Måde kunne komme til at berøre Lovforslaget om Oprettelse af Husmandsbrug. Ogsaa det Forhold mellem Staten og Husmændene maa finde en Afgørelse, men det er kun et enkelt og i Forhold til det hele og store ganske lille Spørgsmaal. Jeg ser ikke rettere end, at Spørgsmaalet om Landbrugets Kreditforhold er et stort, selvstændigt og omfattende Spørgsmaal, som ofte har været paa Tale, og man har fra forskellige Sider søgt at finde Udveje, som kunde bringe Kreditforholdene ind under bedre Vilkaar, end de hidtil have været. Vi kende f. Eks. Forslaget om, at Staten skulde overtage Statsgarantien for Kreditforeningsobligationerne o. s. v. Jeg skal imidlertid ikke her komme ind derpaa, det vil neppe være hensigtsmæssigt i dette Øjeblik at udtale sig om, hvilke Veje man overhovedet skal gaa for at skaffe gunstigere Kreditforhold for Landbruget. Men saa meget er sikkert, at kunde det lykkes for en saadan Kommission at finde en bedre Ordning af disse Kreditforhold, end der i Øjeblikket er her i Landet — de ere ingenlunde ideale —, vil det være et værdifuldt Gode.

Kan Staten ved sin Medvirken spare Landbruget betydelige Summer, vil det selvfølgelig være et Gode af virkelig Betydning for Landbruget og Landbrugets Mænd, baade de større og de mindre. Og jeg føler mig overbevist om, at hvis man kunde styrke den naturlige og sunde Kredit til Gavn for Landbruget, vilde det være af Betydning for vort Erhvervsliv i alle dets forskellige Grene og i det hele for det arbejdende Samfund her i Landet. Men jeg er paa den anden Side paa det rene med, at det er rigtigt, hvad den ærede Landbrugsminister udtalte ved Forelæggelsen af dette Lovforslag, at det vil gælde om, at vi ved den Ordning, som maatte findes, kunne tilvejebringe en saadan Styrkelse af Landbrugets Kreditforhold, at det kan faa Betydning for Landbruget, men at vi ikke